

6.8.2025

Opetus- ja kulttuuriministeriölle:

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (valmistavan opetuksen lisäopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus)

Viite: Lausuntopyyntönne 23.6.2025 diaarinumero VN/13333/2025

1 Mitä mieltä olette perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta?

OAJ kannattaa perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetuksen mahdollistamista. OAJ pitää hyvänä, että valmistavan opetuksen toinen vuosi järjestetään integroidusti muun opetuksen yhteydessä. Tämä edellyttää kuitenkin, että toisen vuoden valmistavan opetuksen järjestämiseen varmistetaan todellinen rahoitus opettajaresurssin lisäämiseksi kaikissa niissä opetusryhmissä, joissa on valmistavan opetuksen oppilaita.

OAJ on pettynyt siihen, että uudistuksen yhteydessä ei säädetty valmistavaa opetusta oppilaan subjektiiviseksi oikeudeksi. Lisäksi olisi ollut välttämätöntä säätää valmistavan opetuksen opettajan kelpoisuudesta.

Uudistukseen olisi pitänyt myös sisällyttää yliopistojen yhteydessä toimivat normaalikoulut. Yliopistojen rahoitus ei ole riittävää, jotta normaalikoulut pystyisivät nykyisellä rahoituksella järjestämään valmistavaa opetusta. Normaalikouluissa tulevat opettajat voisivat harjoitella kieli- ja kulttuuritietoista opetusta valmistavan opetuksen ryhmissä ja lisäopetuksen myötä muun opetuksen yhteydessä, koska maahanmuuttotautustaiten oppilaiden määrät tulevat kasvamaan tulevaisuudessakin. Tämä on selkeä puute kokonaisuudessa.

2 Onko perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus mielestänne tarpeellinen?

Uudistus on tervetullut, koska opetuskielen oppiminen on avainasemassa maahanmuuttotautustaitaisen oppijan koulutuspolulla, kotoutumisessa sekä myöhemmin työllistymisessä.

Tällä hetkellä valmistavan opetuksen pituus noin yhdeksän kuukautta ei ole kaikille oppilaille riittävä aika opetuskielen perustaidon oppimiseksi, ja monesti oppilaat siirretään liian aikaisin perusopetukseen.

Esityksessä ehdotetaan, että valmistavaan opetukseen voisivat osallistua vain ulkomailla syntyneet maahanmuuttotautustaitaiset oppilaat. Esitettyä muutosta ei tule tehdä. OAJ katsoo, että valmistavaan opetukseen tulee olla mahdollisuus osallistua riippu-

6.8.2025

matta syntymämaasta, jos opettajat arvioivat oppilaan tarvitsevan valmistavan opetuksen lisäopetusta. Myös Suomessa syntyneet maahanmuuttotaukaiset lapset voivat tarvita vahvaa tukea opetuskielen oppimiseen varhaisesta kieliympäristöstä johtuen.

Esitetty rajoitus ulkomailla syntyneisiin oppilaisiin ei tuo merkittäviä rahoitussäästöjä, mutta voi heikentää Suomessa syntyneiden oppijoiden osaamista merkittävästi, mikä voi aiheuttaa kustannuksia myöhemmin.

Esitysluonnoksen mukaan varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen sekä opetuskielen tukiovetuksen käyttöön ottaminen esi- ja perusopetuksessa riittäisivät tukemaan Suomessa syntyneiden lasten kielen kehitystä. Varhaiskasvatukseen osallistuminen ei kuitenkaan ole velvoittavaa, ja siihen osallistuminen voi osalla lapsista jäädä eri syistä kokonaan toteutumatta tai riittämättömäksi. Velvoittavaan esiopetukseen vuotta ennen oppivelvollisuutta osallistuu jokseenkin koko ikäluokka ja se on osalle Suomessakin syntyneille lapsista säännöllinen ensimmäinen suomen tai ruotsin kielen oppimisen ympäristö.

OAJ pitää tärkeänä, että esitysluonnoksen mukaisesti perusopetuslain 20 g §:n 3 ja 4 momentteihin toteutetaan selkeyttävät tekniset korjaukset, jotka liittyvät aiemmin hyväksyttyyn perusopetuksen tuen uudistamiseen.

3 Onko perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitus-ratkaisu toimiva?

Esityksessä uudelle toiminnalle tulisi oma lisärahoitus opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksista. Oppimisen tuen uudistuksen yhteydessä valtionosuuteen säädettiin kerroin, jolla varmistetaan oppilaalle annettava tuki.

Samalla periaatteella OAJ ehdottaa, että valmistavan opetuksen lisärahoitus määriteltäisiin oppilaskohtaisen kertoimen avulla. Toisena valmistavan opetuksen vuotena oppilaalle tulisi osoittaa 2,5 tuntia viikossa lisäresurssia, mikä tarkoittaa toisen opettajan läsnäoloa opetusryhmässä.

Tämä perustuu opetushallituksen suositukseen, jonka mukaan yksi opettaja opettaa 10 oppilaan ryhmää. Kerroin 2,5 kuvastaa opettajaresurssin tarvetta integroidussa opetuksessa, jossa valmistavan opetuksen oppilaat opiskelevat muun opetuksen yhteydessä.

On myös tärkeää, että rahoituksen vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti ja varmistetaan, että se kohdentuu lisäresurssina valmistavan lisäopetuksen oppilaille opettajatyöntuneina eikä kanavoidu koulun muuhun toimintaan.

6.8.2025

4 Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista koskevaan osuuteen esityksessä? Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöstä koskevaan osuuteen esityksessä?

OAJ on huolissaan aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamisen vaikutuksista. Esityksen perusteluissa on aiheellisesti todettu, että maksujen korottaminen saattaa vaikeuttaa sosiaalisesti ja sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien lasten mahdollisuuksia osallistua toimintaan. Vaikka lainsäädäntö mahdollistaa maksujen alentamisen tai perimättä jättämisen tietyissä tilanteissa, esitöissä on arvioitu, että maksujen nousu voi silti vaikuttaa yksittäisten perheiden päätökseen osallistua toimintaan. Lisäksi esitöissä tuotiin esiin, että aamu- ja iltapäivätoiminnasta pois jääminen vähentäisi lasten päivittäistä liikkumista ja pois jääneiden lasten yksinäisyys koulupäivän jälkeen voi lisääntyä.

OAJ pitää esitöissä esiin tuotuja arvioita ja huolia perusteltuina ja todellisina.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja

Päivi Lyhykäinen
erityisasiantuntija